

BÖLÜM I

GİRİŞ

Temas, psikoloji sözlüğünde, temel duyumlardan birisi olarak tarif edilmesinin yanısıra, özellikle Geştalt terapisinin önemli kavramlarından birisidir ve kişinin bir başkasıyla veya başkalarıyla; kendi bedeni, duygu ve düşünceleriyle; çevresindeki canlı ve cansız diğer varlıklarla ilişkisi anlamına geldiği vurgulanmaktadır (Reber, 1985). Geniş bir içeriğe sahip olmasından dolayı temas, Geştalt yaklaşımında, hem psikolojik sorunların ortaya çıkışında hem de büyüme ve değişimin sağlanmasında çok önemli bir role sahiptir (Clarkson ve Mackewn, 1993).

"Geştalt" Almanca bir kavramdır ve diğer dillerde tam bir karşılığı yoktur. Genel olarak bütünlük, organize olmuş örüntü, şekil, düzen gibi anlamları vardır. "Geştalt" kelimesi algı alanında teknik bir terim olarak kullanıldığında, algılanan nesnenin veya şeklin bir anlam kazanacak biçimde bütünleşmesi anlamına gelmektedir (Leahey, 2000). Aynı kelime psikoterapi alanında kullanıldığında, kişinin bütünleşmesini, yaşamının bitmemiş, bir sonuca ulaşmamış yönlerini anlamlı bir biçimde oluşturup tamamlamasını ifade etmektedir (Simkin ve Yontef, 1984). En genel olarak ise Geştalt, şeylerin, kendilerini oluşturan öğelerine, parçalarına indirgenerek algılanamayacağı, anlaşılamayacağı, tam tersine bir bütün olarak incelendiğinde anlaşılabilceği yolundaki görüşleri ifade etmek için kullanılmaktadır (Reber, 1985).

1.1. Geştalt Psikolojisi

İnsanlık tarihi boyunca felsefecilerin ve bilim adamlarının en çok üzerinde durdukları konuların başında davranışın açıklanması gelmektedir. Yapısalcılığa ve diğer atomistik yaklaşımlara karşı gelişen Geştalt psikolojisi bu anlamda çok önemli katkılar sağlamaktadır. Geştalt psikolojisi, 1910'lu yıllardan itibaren ve öncülüğünü Max Wertheimer, Kurt Koffka, Wolfgang Köhler, Kurt Lewin gibi isimlerin yaptığı bir akım şeklinde doğmuştur. İnsan yaşantısının ve davranışının örgütlü, bütünsel özelliğini vurgulayan bu ekol, davranışların olduğu kadar bilişsel süreçlerin de temel, ilkel bileşenlerine indirgenerek anlaşılamayacağını, çünkü bütünün, kendisini oluşturan algısal parçalardan farklı olduğunu ve bu farklılığın, parçalar arasındaki örgütlenmeyle, ilişkilerle, düzenlemeyle oluştuğunu ve ancak bu şekliyle anlaşılabileceğini savunmaktadır (Reber, 1985). Örneğin, karmaşık bir makineyi basit, temel bileşenlerine (şu kadar metalden, şu kadar telden, ahşaptan kablodan, vb. oluşan bir şeye) indirgeyerek anlayamayız. Söz konusu makineye kendine özgü özelliğini kazandıran şey, parçalar arasındaki örgütlenme biçimi, ilişkileridir (Leahey, 2000).

Geştalt psikolojisinin kurucularından olan Max Wertheimer tarafından 17 Kasım 1924'te Berlin'de bir konferansta ifade edilen şu sözler (Akt. Schultz ve Schultz, 2001:407) Geştalt teorisinin davranışın nasıl incelenebileceğini vurgulaması açısından son derece önemlidir: *“Davranış, kendisini oluşturan tek tek elementlerle belirlenmemiştir, bütünlük söz konusudur; parça oluşumlarının kendileri, ancak bütünün gerçek yapısı sayesinde belirlenir.”*